

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ

УДК 378.1(073)

СПЕЦИФІКА КОНТРОЛЮ У ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Н.А. Вашук¹

викладач, КВНЗ «Запорізький педагогічний коледж» ЗОР

e-mail: navash@yandex.ru

СПЕЦИФИКА КОНТРОЛЯ В ДОШКОЛЬНОМ ОБУЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОГО ЯЗЫКА

Н.А. Вашук

преподаватель, КВУЗ «Запорожский педагогический колледж» ЗОС

SPECIFICITY OF ASSESSMENT IN TEACHING ENGLISH TO PRESCHOOLERS

N.A. Vaschuk

teacher, Zaporozhzhia Pedagogical College

Стаття присвячена специфіці здійснення контролю сформованості іншомовних знань, умінь і навичок у дітей дошкільного віку. Визначено основні функції контролю, принципи, на яких базується система контролю у дошкільному віці. З'ясовано роль ігрових методів контролю в ранньому навчанні іноземних мов. Наведено приклади діагностики мовних навичок і мовленнєвих умінь з англійської мови.

Ключові слова: контроль, дошкільне навчання, англійська мова, знання, уміння, навички.

Статья посвящена специфике осуществления контроля сформированности иноязычных знаний, умений и навыков у детей дошкольного возраста. Определены основные функции, принципы, на которых базируется система контроля в дошкольном возрасте. Выяснена роль игровых методов контроля в раннем обучении иностранным языкам. Приведены примеры диагностики языковых навыков и речевых умений по английскому языку.

Ключевые слова: контроль, дошкольное обучение, английский язык, знания, умения, навыки.

The article is devoted to the specificity of assessment of the foreign language performance of preschoolers. The basic functions, principles underlying the preschool assessment system are defined. The role of game methods in the early teaching of foreign languages is outlined. Also given are the examples of diagnostic methods of the English language skills.

Keywords: assessment, pre-school education, the English language, knowledge, abilities, skills.

На сьогодні одним з основних напрямів освітньої політики в Україні визнано модернізацію системи дошкільної освіти з урахуванням принципів демократизації, гуманізації, індивідуалізації педагогічного процесу. У її основу покладено пріоритетність дошкільної ланки в єдиній національній системі неперервної освіти, а основним завданням визначено своєчасне становлення і повноцінний розвиток компетентної творчої особистості з раннього дитинства.

Той факт, що в модернізованій системі освіти іноземну мову пропонується вивчати з дошкільного віку, є визнанням соціального інтересу до вивчення іноземних мов і підтвердженням важливості цього предмета для реалізації перспективних завдань різнобічного розвитку особистості. Проведений нами аналіз вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної літератури виявляє стабільний інтерес науковців до різних аспектів навчання дошкільників іноземної мови (А. М. Богуш, О. І. Матецька, О. Й. Негневицька, Т. К. Полонська, В. Г. Редько, С. В. Роман, З. Я. Футерман, Т. М. Шкваріна та ін.). Фахівцями доведено, що раннє іншомовне навчання сприяє особистісно- діяльнісному розвитку дитини, вдосконаленню її мотиваційної, вольової, розумової, мовленнєвої сфер. Саме дошкільне дитинство визначається провідними педагогами і психологами (Л. С. Виготський, М. І. Жинкін, О. О. Леонтьєв, О. Р. Лурія, Ш.О. Амонашвілі та ін.) як найсприятливіший період для оволодіння мовами. Зокрема, Т. М. Шкваріна дотримується такої думки: якщо «навчання здійснювати правильно з методичного та лінгвістичного погляду, то воно стає важливим чинником пришвидшеного інтелектуального розвитку дітей, сприяє засвоєнню ними

¹ © Вашук Надія Анатоліївна, 2014

Ліцензується на умовах Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

мінімізованого іншомовного матеріалу, створює передумови для оволодіння у школі будь-якої іноземної мови» [5, 5] Відрадно, що проблема раннього навчання іноземних мов нарешті знайшла відображення у стратегіях освітньої політики держави. Так, у 2009 р. у Міністерстві освіти і науки України відбулася Всеукраїнська нарада з питань раннього навчання іноземних мов у дошкільних закладах освіти та в початковій школі, за результатами якої були окреслені основні шляхи удосконалення цього процесу, що знайшли відображення в проекті «Плану дій щодо поліпшення якості вивчення іноземних мов у дошкільних навчальних закладах та початковій школі загальноосвітніх навчальних закладів на 2009- 2012 роки» [3]. Серед важливих питань для розгляду стали напрями інтеграції іноземної мови в дитячі види діяльності, збереження наступності між дошкільною освітньою ланкою і початковою школою, створення сучасних навчально-методичних комплексів, а також кадрове забезпечення освітніх закладів. У 2011 році в Києві було організовано круглий стіл «Мовна освітня політика України», пріоритетним питанням якого знову стали переваги раннього навчання іноземних мов [2]. Сьогодні зміст дошкільного навчання іноземної мови окреслюється Базовою програмою розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» та визначається як формування основ іншомовної комунікативної компетенції [1, 365-375].

Навчання іноземної мови як у школі, так і в дошкільному навчальному закладі – це систематичний процес, особливе місце в якому посідає контроль знань і сформованих умінь та навичок. Метою пропонованої статті є визначення специфіки контролю в процесі дошкільного навчання іноземної мови з огляду на психофізіологічні особливості дітей дошкільного віку. Актуальність такого розгляду увиразнюється необхідністю накопичення та розширення арсеналу методів і прийомів здійснення контролю іншомовних знань, умінь і навичок дітей дошкільного віку.

Виявлення, контроль, оцінка й облік знань – важлива проблема теорії і практики навчання, хоча ставлення до неї зазнавало певних змін. Основні ж завдання контролю є незмінними, це – виявлення рівня правильності, об'єму, глибини та надійності засвоєних дітьми знань, отримання інформації про характер пізнавальної діяльності, про рівень самостійності та активності дітей у навчальному процесі, відстеження ефективності методів, форм та способів їх навчання. У навчально-виховному процесі контроль виконує низку функцій:

- освітню (сприяє поглибленню, розширенню, удосконаленню знань, уточненню і систематизації навчального матеріалу);
- діагностично-коригувальну (сприяє виявленню рівня знань, сформованості умінь і навичок, недоликів у засвоєнні матеріалу; забезпечує зворотній зв'язок);
- контролювальну (дозволяє співвіднести рівень знань з відповідним рівнем);
- виховну (стимулює добросовісне ставлення до виконуваної роботи, розвиває волю, характер, навички систематичної самостійної роботи та ін.);
- розвивальну (сприяє розвитку психічних процесів особистості – уваги, пам'яті, мислення, інтересів, пізнавальної активності, мовленнєвої культури);
- мотиваційну (стимулює до покращення навчальної діяльності, формує мотиви навчання);
- управлінську (забезпечує цілеспрямованість у навчанні);
- методичну (дозволяє педагогу побачити й проаналізувати власні помилки, допомагає спрогнозувати навчальну та методичну роботу).

Процес контролю має спиратися на дотримання принципів систематичності, об'єктивності, диференційованості й урахування індивідуальних особливостей дітей, демократичності, єдності вимог, доброзичливості. Використовуючи оцінку, педагог має володіти педагогічним тактом, виявляти високий рівень педагогічної культури. Як зауважував В. О. Сухомлинський, оцінка – «це найгостріший інструмент, використання якого потребує величезного вміння і культури» [4, 167].

У методиці навчання іноземних мов існують різні погляди щодо функцій, видів і форм контролю. Проте всі вони мають місце і в дошкільному навчанні іноземних мов, хоча з огляду на психофізіологічні особливості дошкільників ми не можемо використовувати в чистому вигляді ті форми і методи контролю, що застосовуються в школі. Специфіка оцінювання в дошкільному віці полягає в тому, що діти не відчують себе об'єктами контролю, тобто контроль набуває прихованого характеру. Форми і способи контролю, які обирає педагог при роботі з дошкільниками, повинні відповідати їх віковим особливостям і враховувати специфіку мотивації, спрямованої на досягнення певного результату навчальної діяльності.

Ми переконані, що контроль має:

- охоплювати увесь навчальний процес, бути систематичним;
- відображати специфіку роботи над окремими мовленнєвими зразками, фонетичними, граматичними та лексичними одиницями;

- сприяти міцнішому засвоєнню мовленнєвого матеріалу дітьми;
- здійснюватися в цікавій ігровій формі з використанням наочного матеріалу, технології змагальності.

З метою діагностики сформованості навичок говоріння використовують сюжетні картинки. Дитині пропонується таке завдання: «Подивися, наші друзі з Англії надіслали фото/картину/листівку/малюнок і їм дуже хочеться дізнатися, чи ти зможеш розповісти, що тут зображено». Після цього дитині задають прості запитання англійською мовою в рамках вивченого матеріалу, наприклад «Кого ти бачиш?», «Скільки предметів тут намальовано?» і под. Питання готують заздалегідь, кожне з них відповідає вивченій темі. Діалогічні вміння діагностуються в інтерактивних іграх типу «Інтерв'ю», «Магазин», «У лікаря», монологічні – «Виступ на телебаченні чи по радіо».

Діагностика аудіювання здійснюється за допомогою аудіозасобів. Наприклад, педагог пропонує дітям подивитися на предметні картинки на дошці, на яких зображені тварини: a bear, a cat, a dog, a pig, a mouse. Діти прослуховують у запису коротенький текст – опис тварини і повинні здогадатися, про кого йдеться:

1. I'm big. I'm brown. I say 'grrr'.
2. I'm little. I'm grey. I say 'squeak'.
3. I'm fat. I'm black and white. I say 'meow'.
4. I'm big. I'm red. I say 'bow-wow'.
5. I'm fat. I'm pink. I say 'oink'.

Доцільно з цією ж метою також провести гру «У цирку». Педагог повідомляє правила гри і пропонує дитині виконати той чи інших рух. Наприклад: «Jump!», «Run!», «Fly!», «Swim!» та ін.

Контроль сформованості фонетичних навичок доцільно проводити за допомогою ігор «Упіймай звук», «Який звук найчастіше повторюється?», «Назви перший/останній звук», «Добери риму», використання елементів фонетичної казки, пісенного матеріалу, римівок, чистомовок, скоромовок тощо.

Діагностику оволодіння програмною лексику проводять за допомогою карток або іграшок індивідуально або в мікрогрупах. Наприклад, для контролю засвоєння лексичних одиниць з теми «Кольори» педагог готує різнокольорові картки й пропонує дітям назвати відповідний колір. Результати заносять у таблицю (див. табл. 1).

Таблиця 1. Діагностична карта
Тема «Кольори»

№	Прізвище та ім'я	Рівень сформованості лексичної навички								
		black	white	red	blue	yellow	green	brown	orange	%
1	Іванов А.	+	+	-	+	-	+	+	-	63, 5
2	Демченко В.	-	-	+	+	+	+	+	+	75
3	Сидоров П.	+	+	-	+	-	+	+	+	75
4	Попов І.	-	+	+	+	+	+	+	+	87, 5
5	Тарасенко С.	+	+	-	+	-	+	-	+	63, 5
6	Крайня І.	+	+	+	+	+	+	+	+	100
7	Десятирик О.	-	+	+	-	+	+	+	+	63, 5
8	Безсонова Ю.	-	-	-	+	+	+	-	+	50
9	Харитонов М.	+	+	+	-	+	+	+	+	87, 5
10	Власенко Б.	+	-	+	+	+	+	-	-	63, 5

Можна також запропонувати дитині покласти у кошик і назвати англійською мовою фрукти та овочі або сервірувати стіл, називаючи предмети посуду. Виконуючи ігрове завдання, дитина не усвідомлює себе об'єктом контролю і тому охоче бере участь в ігровій діяльності.

Граматичний матеріал засвоюється у цьому віці імпліцитно, тому контроль оволодіння граматичними структурами здійснюється в процесі діагностики іншомовних умінь і навичок говоріння. Як уже зазначалося, ефективність контролю досягається використанням змагальних технологій – конкурсів, концертів, свят, де дітям треба продемонструвати набуті знання, що, зрештою, і мотивує їх навчальну діяльність.

Таким чином, для визначення рівня сформованості іншомовних умінь та навичок і рівня засвоєння знань педагог використовує різні види та форми контролю. Вікові особливості дошкільників визначають специфіку і відмінність оцінювання їх досягнень. Через особливу емоційність, вразливість, сором'язливість педагог має використовувати лише схвальну оцінку й

підтримувати дитину у найменших її досягненнях. Для заохочення дітей можна практикувати нагородження призами у вигляді прапорців, смайликів, зірочок. Слід пам'ятати, що можливості дітей 5-6 років можуть дуже варіюватися, тому в процесі контролю треба застосовувати індивідуальний підхід і не порівнювати результати дітей однієї вікової групи. Головною ознакою системи контролю в дошкільному віці є мотивація і стимуляція дітей до вивчення іноземної мови й досягнення у цьому процесі розвивальних, виховних, освітніх цілей, сприяння повноцінному і своєчасному розвитку дошкільника.

Перспективами подальших досліджень в окресленому напрямку є розробка системи діагностичних завдань з різних видів мовленнєвої діяльності та апробація їх ефективності на практиці.

Список використаних джерел

1. Базова програма розвитку дитини «Я у світі» / Наук. кер. та заг. ред. О.Л. Кононко. – 3-тє вид., випр. – К.: Світлич, 2009. – 430 с.
2. Іноземні мови: коли і як вивчати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita>
3. План дій щодо поліпшення якості вивчення іноземних мов у дошкільних навчальних закладах та у початковій школі загальноосвітніх навчальних закладів на 2009-2012 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ostriv.in.ua
4. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5-ти т. – Т.3. / В.О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа. – 1977. – 639 с.
5. Шкваріна Т.М. Англійська мова для дітей дошкільного віку (програма, методичні рекомендації): навч. посібник для вчителів ран. навчання англ. мови, студентів вищ. пед. навч. закладів / Т.М. Шкваріна. – К.: Шкіл. світ, 2008. – 112 с.

References

1. Bazova programma rozvy`tku dy`ty`ny` «Ya u sviti» / Nauk. ker. ta zag. red. O.L. Kononko. – 3- tye vy`d., vy`pr. – K.: Svity`ch, 2009. – 430 s.
2. Inozemni movy`: koly` i yak vy`vchaty` [Elektronny`j resurs]. – Rezhym`m dostupu: <http://www.osvita>
3. Plan dij shhodo polipshennya yakosti vy`vchennya inozemny`x mov u doshkil`ny`x navchal`ny`x zakladax ta u pochatkovij shkoli zagal`noosvitnix navchal`ny`x zakladiv na 2009-2012 rr. [Elektronny`j resurs]. – Rezhym`m dostupu: www.ostriv.in.ua
4. Suxomly`ns`ky`j V.O. Vy`brani tvory`: V 5-ty` t. – T.3. / V.O. Suxomly`ns`ky`j. – K.:Rad. shkola. – 1977. – 639 s.
5. Shkvarina T.M. Anglijs`ka mova dlya ditej doshkil`nogo viku (programma, metody`chni rekomendaciyi): navch. posibny`k dlya vchy`teliv ran. navchannya angl. movy`, studentiv vy`shh. ped. navch. zakladiv / T.M. Shkvarina. – K.: Shkil. svit, 2008. – 112 s.

УДК 378.016:811.111

МЕТОДИЧНІ ТА ЗМІСТОВІ ПРОБЛЕМИ ЗАНЯТТЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ДОШКІЛЬНОМУ НАЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Т.Л. Гостєва²

викладач вищої категорії,
КВНЗ «Запорізький педагогічний коледж» ЗОР
e-mail: tatiana.flt@gmail.com

МЕТОДИЧЕСКИЕ И СОДЕРЖАТЕЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЗАНЯТИЯ ПО ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ДОШКОЛЬНОМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

Т.Л. Гостєва

преподаватель высшей категории,
КВУЗ «Запорожский педагогический колледж» ЗОС

METHODOLOGICAL AND SUBSTANTIVE PROBLEMS OF A FOREIGN LANGUAGE LESSON IN PRIMARY SCHOOL

T.L. Gostieva

teacher of the highest category,
Zaporizhzhia Pedagogical College

² © Гостєва Тетяна Леонідівна, 2014

Ліцензується на умовах Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)